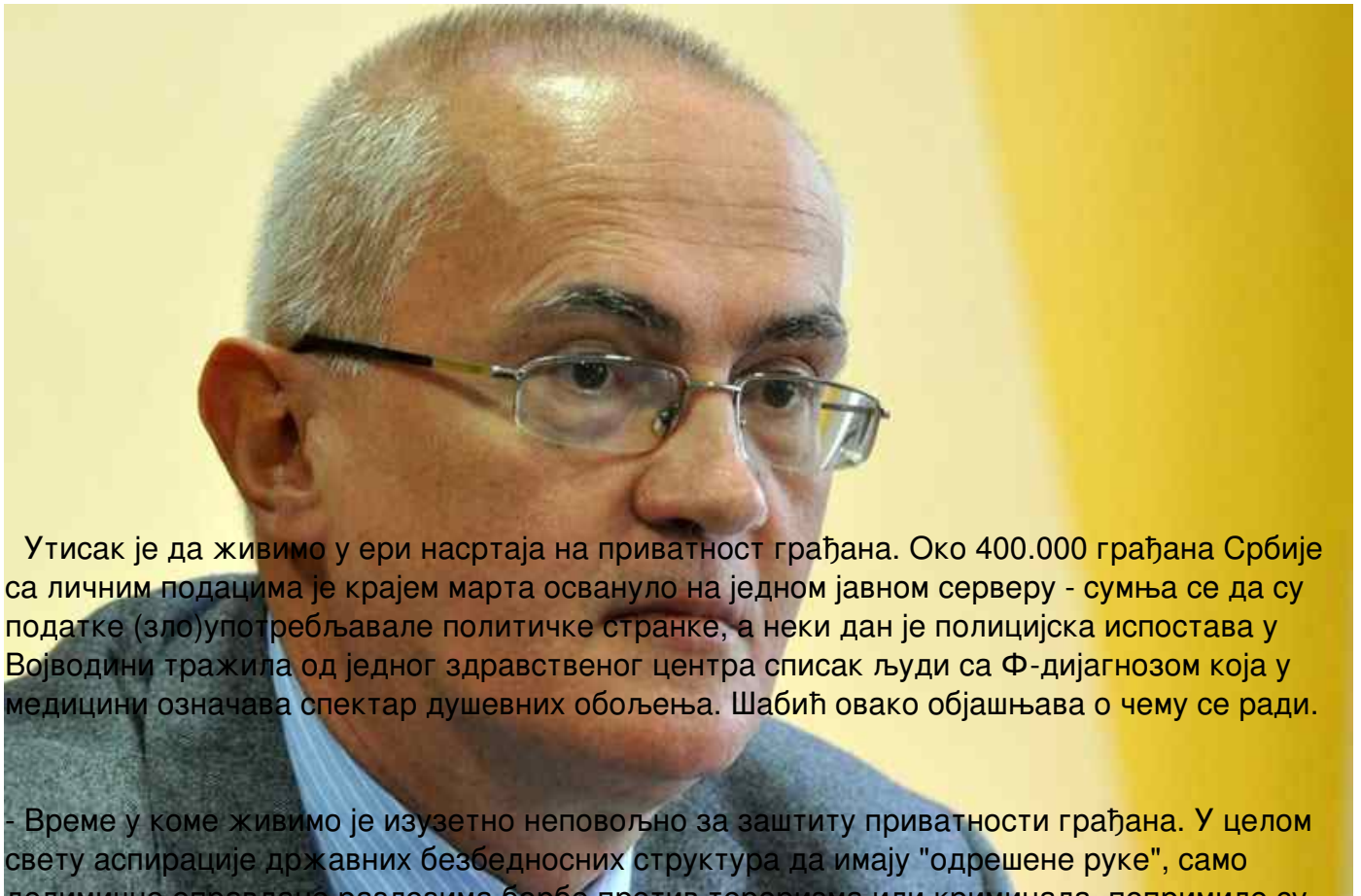

Накупило се у последње време посла за Родољуба Шабића. Не зато што је он запустео посао, већ зато што други ударнички раде на узурпирању права која су у надлежности институције на чијем је челу.

Утисак је да живимо у ери насртаја на приватност грађана. Око 400.000 грађана Србије са личним подацима је крајем марта освануло на једном јавном серверу - сумња се да су податке (зло)употребљавале политичке странке, а неки дан је полицијска испостава у Војводини тражила од једног здравственог центра списак људи са Ф-дијагнозом која у медицини означава спектар душевних обољења. Шабић овако објашњава о чему се ради.

- Време у коме живимо је изузетно неповољно за заштиту приватности грађана. У целом свету аспирације државних безбедносних структура да имају "одрешене руке", само делимично оправдане разлозима борбе против тероризма или криминала, попримиле су размере какве никад раније нису имале. Кад томе додамо и чињеницу да нове информационо-комуникационе технологије, уз огромне предности нажалост неминовно носе и повећане ризике, онда учестале и бројне повреде приватности делују готово "логично". Али, уз те проблеме присутне на светском нивоу, ми у Србији имамо и своје специфичне. Реч је, пре свега, о стању свести на релевантном државном нивоу, о непрепознавању потребе да се у овој области ствари под хитно мењају набоље. Због тога се заштита података о личности своди готово искључиво на активности повереника. А те активности колико год да су увећане, не могу да надоместе све што треба да ураде други државни органи. Због тога су ексцеси које спомињете и слични, чак и далеко драматичнији, код нас чести.

Шта су вам одговорили из МУП поводом бруке с "ажурирањем досијеа"?

- Отворен је поступак надзора и остављен им је рок од осам дана да се о томе изјасне.

На шта вам се жале обични људи?

- Практично и нема области живота у вези с којом грађани не подносе жалбе поверенику. Тешко и споро градимо демократски систем. Под "демократски" мислим на систем који се не своди на пребројавање гласова на изборима, већ подразумева много више од тога - забрану концентрације власти и њену поделу, ефикасно правосуђе, људска права, надзор над остваривањем тих права од стране независних институција итд. То се не добија на поклон, илузија је веровати да ће нека власт сама изградити такав систем. За то су неопходни грађани свесни својих права, а не послушни поданици. У том контексту, растући број грађана који инсистирају на конзумирању права која им јемче Устав и закони њихове државе је вредна, драгоцену чињеница.

Нема области живота у вези с којом грађани не подносе жалбе поверенику. Дакле, постали су свесни својих права

Имате ли контакте с представницима извршних власти и како то изгледа. Како гледају на вас?

- За однос с извршним властима на различитим нивоима може се рећи да је амбивалентан. Висок проценат успешних интервенција повереника (преко 90%) упућује на закључак да се с доста уважавања односе према њему, односно законима које штити. Међутим, на сасвим обрнут закључак упућује чињеница да механизми помоћи поверенику који нису под његовом контролом, већ Владе и Министарства за државну управу, који треба да обезбеде да у случају потребе решење повереника буде извршено принудом, као и да прекршиоци закона буду кажњени не функционишу уопште или функционишу козметички.

Колико је кривичних пријава поднела ваша канцеларија и колико је процесуирано и на какве све опструкције наилазите?

- Од неколико десетина кривичних пријава које је повереник поднео надлежним тужилаштвима, само је једна ефектуирана осуђујућом пресудом. Од осталих, иако су "узете у рад", ефеката није било, па су или застареле или ће застарити. Иначе за однос тужилаштва према Поверенику, тачније правима грађана која он штити, врло је илустративан један заиста бизаран податак. Само у прошлој години Републичко јавно тужилаштво је поднело више тужби против повереника, тражећи поништај његових аката, него што су сва тужилаштва у земљи за више од деценије деловања повереника поднела оптужних аката против свих прекршилаца закона које повереник штити. Томе је сваки коментар сувишан.

И како иду ти процеси против вас?

- До сада је суд одлучивао о 14 тужби, од којих је 11 одбачено, док су три усвојене с образложењем да ставови повереника нису довољно образложени. Од та три случаја, у два сам поновио исту одлуку, док је у трећој тражилац информације одустао.

Решена по вашим жалбама су обавезујућа и извршна. Како то изгледа у пракси?

- Већину интервенција, више од 60 одсто, повереник успешно окончава и без доношења формалног решења, јер већ на његово прво обраћање орган власти даје тражиоцу претходно ускраћене информације. У прошлој, 2016. години вишегодишњи позитиван тренд раста успешних интервенција је прекинут. Укупан проценат успешних интервенција повереника смањен је са 96% на 92%, а посебно је забрињавајућа ситуација са решењима повереника. У 2016. проценат њиховог извршења смањен је за целих 10%, на 74%.

Шта у раду бележите као успех, да ли је Више јавно тужилаштво платило новчану казну од 800.000 којом сте их казнили због непоступања по вашем налогу - тражили сте информације о случају "Савамала"?

- Највећи успех је то што смо успели да афирмишемо законе које штитимо. Иза десетина хиљада захтева за приступ информацијама који се подносе органима власти на свим

нивоима, као и иза хиљада жалби које се подносе поверенику, у великој већини стоје тзв. обични грађани. То да су они препознали законе као корисно средство у заштити својих права и интереса најбоља је гаранција примене. А што се конкретног случаја Вишег тужилаштва из Београда и "Савамале" тиче, он за мене није посебно занимљив. Мислим да би он морао бити занимљивији за Државно веће тужилаца, Народну скупштину, Министарство правде. Ако неко тужилаштво крије информације о свом нераду, не поступа по налозима надлежних државних органа, учестало чини кажњиве прекршаје, не плаћа казне, оно шаље једну опскурну, забрињавајућу слику о стању правосудног система државе.

Како гледате на политички ангажман Саше Јанковића, да ли у будућности себе видите у политици. Људи су заборавили, али ви сте били и посланик и у две владе министар?

- С министарске функције, из руководства и потом и чланства једне владајуће стране, и из политике повукао сам се сопственом одлуком одавно, пре скоро 15 година и, мада је било предлога, нисам до сада никад помислио да се вратим. А што се тиче политичког ангажмана Саше Јанковића, још у време када је био само у наговештају, јавно сам рекао да би био потпуно легитиман, као и да би с обзиром на то да инсистира на стварима које су Србији егзистенцијално потребне, на поштовању закона и функционисању институција и сузбијању политичког волунтаризма и арбитарности, тај ангажман могао бити атрактиван за не мали број грађана. Недавни председнички избори потврдили су то што сам онда рекао.

У интервјуу нашим новинама Јанковић је управо вас видео као будућег омбудсмана. Да ли имате назнаке да би се то могло десити?

- Речи колеге Јанковића доживео сам као искрен комплимент. То свакако није формалан предлог, а нема ни назнака, бар видних, да се било шта дешава у вези са поступком избора новог омбудсмана. Лично мислим да није добро то питање решавати кроз просто персонално лицитирање. Потребан је транспарентан процес у коме се отворено говори о свим условима (знање, искуство, лични дигнитет, резултати) које неко мора да испуњава да би био на челу неког независног контролног тела. Без тога, ако све сводимо на просто пребројавање гласова у Парламенту, понављаћемо сасвим непожељне ситуације какве смо имали приликом избора за судије Уставног суда, за РЕМ или Одбора Агенције за борбу против корупције када су предлагани и "независни" кандидати са мање-више евидентним везама са политичким странкама или моћним људима из извршне власти.

Волите и познајете Београд, грађани вам се обраћају. Да ли сте размишљали о кандидатури за градоначелника, многи мисле да сте идеална особа за то место?

- Да, волим наш град и врло активно живим у њему. Постављам на твитер фотографије и коментаре о Београду, присуствујем догађајима, пешачим, комуницирам са људима. И прија ми што се многим то што радим допада. Оцене да бих био добар градоначелник и сугестије да се кандидујем чуо сам, поготово у последње време, често. И од обичних грађана и од политички релевантнијих. Искрено, нисам о томе размишљао. Постоји још приличан број ствари које желим као повереник да решим, а београдски избори су тек за годину дана, па и за евентуално размишљање има довољно времена.

(Блиц)